

udtalte, at det havde viist sig, at de Gaarde, der vare folgte, meget kort Tid efter igjen havde kunnet sælges for det Dobbelte. Jeg vil henstille, om dette ikke ligesaa meget er en Følge af den fortsatte Stigning, hvori Eiendommenes Pris i de sidste Aar har været, som en Følge af vedkommende Godseiers Gaumildhed og Godhed overfor den vedkommende Fæster; jeg tror, at det Første i ligesaa høi Grad er Grunden dertil som det Sidste. — Det ærede Medlem for Kjøbenhavns Amts 5te Valgfreds (Holstein-Ledreborg) vilde gjøre gjældende, at der var Eiendomsret med Hensyn til Fæstestederne. Jeg skal heller ikke komme videre ind paa dette Spørgsmaal, da jeg føler mig overbevist om, at det ogsaa er et af de Momenter, som for alle de ældre Medlemmer her i Salen er saa udebateret og saa grundig og omhyggelig drøftet, at det vilde være latterligt, om jeg paa ny kom ind derpaa; men jeg vil kun neblagge den bestemteste Indsigelse imod, at Forholdet er saaledes, som det af det ærede Medlem blev gjort gjældende, og som han bestræbte sig for at have. Han mente ogsaa, at det har været spaaet, at Intelligentspartiet altid vilde have Indflydelse og Overvægt, men at dette har viist sig nu ikke længere at være Tilfældet. Jeg vil imidlertid oplæse det Spørgsmaal, som jeg vil bede det ærede Medlem om at besvare, hvad der i Virkeligheden er Grunden dertil? Efter min Mening er Grunden dertil den, at Intelligentspartiet bestandig har dæmmet op for den Strøm, der gaar igjennem Befolkningen i dens Helhed, og derved har paa-draget sig megen Uvilje. Jeg er overbevist om, at det, hvis det havde tilveiebragt, hvad jeg kalder billige, retfærdige og med Tidens Onsker stemmende Love, endnu vilde have kunnet staa med en lys Stjerne, og det havde da endnu været ved Magten, og der havde ikke været Tale om at komme det tillids; men netop fordi det har mødt sig, hvad der maa kaldes folkelige Fremskridt, begynder Magten, som det vel endnu har, at rykke under Fødderne paa det — hvilket det har en Følelse af — og det vil snart blive kastet over Ende. Det var disse saa Ord, jeg vilde tillade mig, at udtale, for at det kunde komme til at staa klart, at det ikke, saaledes som det fra flere Sider er blevet gjort gjældende, er Tilfældet, at Fæstebønderne ere tilfredse med de Forhold, hvorunder de nu leve. Jeg har det Over fra de Velgere, jeg repræsenterer, at skulle oplyse saavel Thinget som den høitagtede Regjering om, at de Intet hellere ønske end snarest at faae dette Forhold ordnet paa en saavel med Fæsternes som med Godsherrernes Lær stemmende Maade, saaledes at Ingen af dem i Virkeligheden bliver forurettet, men at Alles Interesser blive ligeligen varetagne.

J. A. Hansen: Paa den ærede Ministers Uttringer om, at det er den Virksomhed,

der er bleven udgivet for at faae en endelig Afsløsningslov, som har bevirket, at flere Fæstere ikke have villet kjøbe efter de Tilbud, som ere gjorte dem af Godseierne, vil jeg svare, at det er min bestemte Overbevisning, at ikke Halvdelen af det Fæstegods, som er blevet solgt, var blevet det, naar disse Bestræbelser fra vor Side ikke havde fundet Sted. Jeg regner det til vor Fortjeneste, at der er solgt saa Meget; men dette synes at stride imod den ærede Ministers Uttringer om, at det er vore Bestræbelser, som have afholdt Fæsterne fra at kjøbe. Naar der er solgt saa Meget, som der er solgt, ligger Grunden dertil netop i vor Virksomhed for en saadan Lov. I den Række af Aar, der er hengaaet siden 1848, kan man spore, at de frivillige Salg ere standse, naar der har været et Ministerium, om hvilket man har troet, at det albrig vilde gaa ind paa en saadan Lov; men naar et saadant Ministerium er gaaet bort og der er kommet et andet, ere de begyndte paa ny. Under Orteds Ministerium begyndte saaledes Godseierne at reise Hovederne i denne Sag og at sige, at de nu kunde være roligere; de standsede Salget, men da vi fik Ende paa det Regimente, og Loven paa ny kom for, og da navnlig Lehmann gjorde det Skridt, han gjorde, nemlig at faae Landsthinget til enstemmig at flaa visse Grundsetninger fast angaaende denne Sag, begyndte man igjen at tilbyde Salg. Jeg nævnte før Larsen som den Mand, der i sin Tid erklærede sig for dette Forslag, og som bidrog meget til at bringe det i denne Skikkelse, som ogsaa han forsvarede. Den ærede Minister udtalte i den Anledning, at Forholdene dengang vare ganske anderledes end nu, og at man ikke kunde sammenligne de daværende Forhold med de nuværende, men jeg skal gjøre opmærksom paa, at Larsen saa tydeligt, saa smukt og saa sandt forklarede, at de Forhold, hvorunder Fæstelovgivning var kommen til Live, nu vare meget forandrede, og at den Begrændsning, som Fæstelovgivningen havde sat for, at Bondejorden kunde blive i Bondebrug, ikke længere var tilstrækkelig; der maatte ganske andre Begrændsninger til, naar Fæstelovgivningens Hensigt ikke aldeles skulde forfeiles. Han udtrykte sig meget stærkt, idet han udtalte sig om uretfærdige Indgreb i de Rettigheder, Fæstelovgivningen havde villet give Bondestanden, men de Forhold, hvor efter Fæstelovgivningens Indskrænkninger ikke længere ere tilstrækkelige, have senere udviklet sig, og der er altsaa nu meget stærkere Grund end den Gang til en saadan Afsløsningslov, da de Grunde, som dengang anførte derfor, nu kunne anføres i en meget højere og stærkere Grad. Derfor det af Larsen forsvarede Lovforslag dengang var blevet til Lov, hvormegen Bondejord vilde der da ikke være bleven reddet fra at blive slugt af Herremændene? Fordi saa meget Fæstegods er blevet solgt, som den ærede Minister nævnte, og fordi